

nécessairement la sortie de la procession à la campagne et la lecture des évangiles dont je viens de parler. Elle en est le complément. Sont-elles indépendantes l'une de l'autre ? Je ne le crois pas. J'opinerai pour une seule et même cérémonie dont la première partie est plus développée à l'occasion des grandes fêtes. En effet la cérémonie que nous allons voir est toujours précédée de la lecture d'un évangile. Les hymnes indiquées plus haut ne paraissent être qu'un intermède entre deux évangiles pour permettre à la procession de passer d'une station à une autre.

Cette bénédiction est intercalée, aux matines après le chant du Trisagion, et aux Vêpres avant les psaumes lucernaires. Il peut arriver qu'on l'accomplisse deux fois le même jour aux matines et aux vêpres. Elle est prescrite à toutes les grandes fêtes de l'année, du Dimanche des Rameaux à la fête de l'Exaltation de la Croix; et à tous les dimanches du temps pascal aux vêpres (Calendrier, Venise, 1782, p. 117). Les rubriques recommandent toujours de sortir de l'église pour la faire dans les champs ou à la campagne; son nom d'ailleurs « Antasdan » signifie champ, campagne; mais pour les raisons indiquées déjà dans le paragraphe précédent, elle a lieu aujourd'hui soit dans la cour de l'église, soit à l'intérieur, dans la nef.

Les prières qui la composent ont été déjà traduites per les RR. PP. Mekhitaristes de Venise en Latin dans «Breviarium Armenum», 1908, Venise, page 291. Les chantres précédés de la croix, de deux cierges et du diacre portant l'encensoir, suivis des prêtres tenant à la main l'un une petite croix de bénédiction, l'autre l'évangile et tous en habits liturgiques descendent en procession dans la nef ou sortent dans la cour de l'église, formant un grand cercle et bénissent les (champs) et les quatre points cardinaux en évoluant successivement à l'Est, Ouest, Sud et Nord.

Cette cérémonie existe-t-elle encore à ce jour dans des rites outre que l'Arménien ? Je n'en ai trouvé aucune trace dans les offices d'aujourd'hui. Dans les rite Byzantins, syriaques et maronite, à la messe chantée, le célébrant tourné vers le peuple, bénit devant lui, à droite et à gauche en disant une courte prière signifiant que le monde a été sauvé par la croix. Cette cérémonie est appelé Bénédiction des quatre points cardinaux. Dans le rite Copte, à chaque messe chantée, le célébrant tourné vers le peuple le bénit sans répéter le signe de croix à droite et à gauche; la rubrique appelle cette cérémonie : Bénédiction des quatre points cardinaux.

Archv. GR. HINDIÉ

(à suivre)

ՕՐ ՀՆՈՒԹԻՒՆ

Կապոյտ երկինք մը կը ժպտի մեր վերեւ,
 Ձմրուխտ դաշտերն հազած են վառ պատմուճան,
 Մեր մէջ եւ մեր շուրջ հողիներ կը խայտան.
 Ի՞նչ աղուոր է երկինքն, երկիր արդարեւ:

Այս դաշտերէն, այս սրտերէն կը սլանայ
 Երգ, օրհնութիւն սիրազեղուն, բերկրալիր.
 Կ'ուսի հողին կուրծքն աւելով կենսալիր.
 Ի՞նչ աղուոր է երկինքն, երկիրն հոգեհամայ:

Բա՛ց ձեռքերդ, ո՛վ մշակ, ու ցորենն սոկեհատ
 Տար ցնծութեամբ ամբարներուդ մէջ կուտել.
 Բա՛ց ձեռքերդ, ո՛վ կոյս, քաղէ վարդն հերաթել.
 Ի՞նչ աղուոր է երկինքն, երկիր լուսակաթ:

Սիրտերէ սիրտ, ո՛հ, ուղիներ կան դաղտնի,
 Որ կը կապուին իրարու հետ սէր լարով.
 Սիրոյ ծաղիկն Աստուած տնկեց իր ձեռքով,
 Բայց փուշն անոր աւելցուց մարդն եղկելի:

ԳՈՐԾ ՊԱՏԿԵՐ

Գիշերն իջաւ քաղքին վըրայ անհորիզոն,
 Բայց մայթերէն դեռ կը յորդի հեղեղավար
 Գորշ բաղմութիւն՝ կրքին բոցովը դերեվար,
 Եւ արամօրէն մղուած եսէն ինքնակեղրոն:

Այլ ո՞ւր այսպէս աննրպատակ ու շրջմուխի,
 Թշուառ հոսանքն այն ափերէ ափ տարադիր,
 Մենակ կամ գոյգ, ծիծաղադէմ եւ կամ արբշխո,
 Գրկելու սէ՞ր թէ սին պատկեր մը խաբուսիկ:

Գորշ է երկինքն ալ աստղերէն կը կաթկըթի
 Աղի արցունքն հողիներուն վրայ վայրահակ,
 Որ կը շրջին մոռցած կարծես լոյսն անուշակ,
 Մինչ բարեզութն Աստուած վերէն հոն կը նայի:

Երազի դիրկն է ինկած այժմ քաղաքն ունայն...
 Ճամբաներուն վրայ կանթեղները կը սպառին,
 Երանութեան թէ մահուան վրայ խորհելով լռին.
 Բուն դիշերն արդ իջած, ծածկած է ամէն բան:

ԵՐԱՁ

Ուսիս վըրայ եկաւ հանդէիլ
Տերեւն աշնան հեւալով,
Եւ այտերէն կաթիլ կաթիլ
Յօղեց արցունքն իր խըռով:

Դեղնած, տժղո՛յն փափկութիւն,
Ո՛ւր հովն անդութ, խելազար
Կը տանի քեզ, այսպէս անտուն.
Անծանօթին վի՛հն անծայր:

Այսպէս, աւա՛ղ, պիտի թօշնին
Ու դալկահար պիտի յնան,
Կեանքիս բոլոր պահերն անդին,
Երազս ու տենչ անսահման:

Հ. Մ. ՃԱՆԱՇԵԱՆ

Ն ո թ Ե թ Գ Ե Ր

ԵՂԲԱՅԻ ԻՄ ՓՈՅԼ ՏՈՒԻ...

Փուչէ դըրեր են պըսակ մը գըլխուդ,
Կայ շուրջը սրտիդ՝ պըսակ մը արդէն.
Հրեշտակը մարդէն զուր կը հայցէ գութ,
Լուռ են հող ու ծով, աշխարհ համօրէն:

Արցունքն աչքիդ մէջ՝ ահա՛ կը փայլի,
Մանիչակին վրան այգուն ցօղն ինչպէս,
Ատելութեան դէմ՝ սիրտը սիրով լի,
Սիրտը վերաւոր, բարութեան պարտէզ:

Արիւնը շիթ-շիթ ահա վը հոսի,
Կ'իջնէ այտերէդ ձեռքիդ վըրան հեղ,
Որ մանուկն օրհնեց, աղբիւրին լոյսի
Մարդերուն բացաւ աչքերը անտես:

Կը հոսի արիւնդ, արցունքդ հըրակէզ,
Աշխարհի առջեւ լուռ ես, դալկադէմ.
Թոյլ տուր, Եղբայր իմ, որ գըրկեմ ըզքեզ,
Եղբայր իմ, թոյլ տո՛ւր որ ձեռքդ համբուրեմ:

ՀՐԱՁ ՔԱՁԱՐԵՆՑ

ՔՈՒ ԷՈՒԻԻԴ

Ո՛վ ընթերցող, խորհուրդներէդ ալ անդին
Հողի մ'ունիս աներեւոյթ, անսահման,
Որ խունկի պէս, բուրումներով երկնային
Քեզ կը պատէ քօղի մը մէջ ոսկեման:

Շողն է թերեւս արեգակի մ'անծանօթ
Որ օր մ'իջաւ մարմինիդ մէջ ըլերեղեայ.
Գեղեցիկ է կեանքիդ այդ նոր առաւօտ,
Մարմինըդ վարդ, հողիդ ճերմակ մանանայ:

Դուն ալ բացիր քու ներաշխարհդ մարդկութեան
Շարահանի էջերուն պէս ըլերածալ.
Դուն ուրիշ ես, թէ հազարներ աշխարհ դան,

Դուն ուրիշ ես, քեզ չեմ կրնար մոռանալ
Քու հողիդ է իմ հողիս հայելին,
Մեր երկուքիս խորհուրդներէն ալ անդին:

ԿԵԱՆՔԻ ՎԱՅԻԿԵԱՆ

Գեղեցիկ է մեր կեանքին մէջ վայրկեանն այն
Որ խոյս կու տայ շողի մը պէս թեւամփոփ.
Կ'ուզէի միշտ զայն ընծայել մարդկութեան
Որ կը սպասէ ամէն սրտի մէջ ըսփոփ:

Եւ նա կ'անցնի յոյս մ'ամէն օր տանելով,
Ուրիշ աչքեր ազուրուրութեամբ օծելու.
Եւ ո՛վ գիտէ ո՛ր հէզ սրտին հըպելով
Երազ կու տայ անոր անցքին սպասելու:

Այդ վայրկեանն է որ կը տենչան շատ մարդիկ,
Սիրտ մ'ունենալ զայն դարունով պճնելու.
Բայց նա կ'անցնի իրիկուան պէս գեղեցիկ՝

Տալով մեզի լոկ մանկութիւն տենչերու:
Գեղեցիկ է մեր կեանքին մէջ վայրկեանն այն
Որ կը փոխուի յիշատակի մշտնջեան:

Հ. ՎԱՀԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ